

MENINGER

Alle innlegg må leveres som e-post til mening@hamar-dagblad.no

SI DIN MENING!

Innlegg på trykk skal være signert med fullt navn.

Anonyme innlegg godtas bare unntaksvis, når det kan underbygges med helt spesielle behov for å være anonym. Skriv kort. Innlegg som er kortere enn 280 ord slipper først fram i køen.

Byer og vegetasjon

Andor Normann

Hamar

Gromne lunger i byers gasfaltørkener betyr mye for folks trivsel og velvære. Strandgateparkens trær og øvrige vegetasjon er langt viktigere enn helst fri utsikt til Mjøsa. Vegetasjonen gir parker det estetiske preg som gjør at ung og gammel trives, men vegetasjon gir så mye mer. Noen fordeler er:

Trær og busker(kratt) binder karbondioksyd (CO₂) og produserer surstoff (O₂). Vegetasjon brukes til å danne rammer og livd for de mer sarte vekster, og for avgrensning av innsyn etc. Og husk:

Med motorsag feles et digert tre på noen minutter. Men det tar mange årtier å få et slikt tre tilbake i naturen. Derfor: Det er nå langt viktigere å venne om Strandgateparkens vegetasjon enn å si at nå må mye av den fjernes. Ta den nødvendige tid og diskusjon i denne saken.

Språkåret – Barn og språk

Jens Haugan

Hamar

Hardu nokon gong tenkt over kor lett dei fleste barn lærer å snakke? Det går som regell, og det går som regelfort. Samanlikna med kor mykle arbeid og innsats det gjørne kostar når ein seinare i livet skal lære seg eit nytt språk, går språkklaring som ein leik for barn.

Evolusjonen har finpusa på oss menneske over svært lang tid, og vi har rett og slett blitt programerte til å kunne lære språk. Ut frå eit moderne dataperspektiv vil ein kunne seie at vi kjem med Ferdig installert programvare.

Det er likevel ikkje så enkelt. Språkprogrammet må stimulast for å fungere. Det er ikke slik at sjølve språket er medfødd; det er berre evna til å lære språk som er medfødd. Det er også mogleg at vi har ein grammatisk grunnstruktur i hjernen allereie frå fødselen, som Noam Chomsky kalla universalgrammatikk (UG). Men barn må bli utsette for språks; dei må bli stimulerte for at språket skal

Hamar Dagblad arbeider etter Vår Varsom-plakatens regler for god presseskikk. Den som mener seg rammet av urettmessig avisomtale, oppfordres til å ta kontakt med redaksjonen.

Pressens Faglige Utvalg (PFU) er et klageorgan som behandler klager mot pressen i pressetetiske spørsmål.

Adresse: Rådhuset, 17 Postboks 46 Sentrum, 0101 Oslo Tlf.: 22 40 50 40 E-post: pfu@presse.no

Hamar Dagblad arbeider etter Vår Varsom-plakatens regler for god presseskikk. Den som mener seg rammet av urettmessig avisomtale, oppfordres til å ta kontakt med redaksjonen. Pressens Faglige Utvalg (PFU) er et klageorgan som behandler klager mot pressen i pressetetiske spørsmål.

Adresse: Rådhuset, 17 Postboks 46 Sentrum, 0101 Oslo Tlf.: 22 40 50 40 E-post: pfu@presse.no

barna lære språkt - I dette ligg det sjølv sagt også at barn kan lære fleire variantar av eitt språk, dersom dei får sjansen tildeig. Heldigvis tek den nye læreplanen i norsk mykje meir omsyn til dette enn tidlegare læreplanar, slik at vi også i framtida kan glede oss over språkleg mangfold.

Helse- og omsorgstjenester i utvikling

Komite for velferd i

Hamar kommune

Helene H. Skeibrok (AP) (leder),

Magne Mathiesen (AP), Simen

Braendin Mortensen (AP), Lars

Meyer (BBL), Inga Borud (BBL),

Borgny Nygaard (PP) og Michael

Orelid (H).

Helse- og omsorgsplanen til Hamar kommune er lagt ut på høring. Vi ønsker at innbyggene i Hamar og kommunens samarbeidspartnerne sier sin mening om framtidens helse- og omsorgstjeneste. Komité for velferd har tydeliggjort politikken og de langsiktige grepene innen helse og omsorg fram til 2030 og de konkrete prioriteringene for de neste fire årene.

Vi må tenke nyt om hvordan vi innretter framtidens helse- og omsorgssektor. I følge NOU 2011:11 Innovasjon i omsorg skapes ikke omsorgsknisen av eldrebolegen, den skapes av forestillingen om at omsorg ikke kan gjøres annledes enn i dag.

Nasjonal politikk innenfor helse og omsorg, spesielt Samhandlingsreformen, legger viktige prinsipper for utvikling av tjenestene i Hamar kommune. Det samme gjør den nye helse- og omsorgstjenestestolen, folkehelseloven, sentrale stortingsmedlemmer som Morgendagens omsorg og regjeringens innovasjonsstrategi for kommunesektoren.

Utfordringer for framtida Det er flere utviklingsstrek som kan gjøre det vanskelig å opprettholde kvaliteten på helse- og omsorgstjenestene i framtida:

- Befolkningsutviklingen gir Hamar en todelt utfordring: 1) Vi står foran en aldring av befolkningen. 2) Vi har mål om flere innbyggere, og antall barn vil øke i Hamar. De nye innbyggene trenger også helse- og omsorgstjenester.

Det viktigaste kjenneteiknet på mennesket som art er kanskje språket. Språkvenna blir levert med «spakken»; det er bare å stimulere ho, og ho vil utfalde seg og blomstre. La

ARKIVFOTO

Kulturlandskapet

Einar Myki
Leder i Hedmark bondelag

Hjem skål stelle landskapet i et borgelig Norge? Det unike norske kulturlandskapet er skapt gjennom generasjoner med landbruk over hele landet, men nå trues det av busker og kratt.

«Nordmenn elsker sine kjedelige TV-programmer», skrev Wall Street Journal i juni. Amerikanerne lar seg fascinere av hvordan programmer som ”Bergenshanen” og Hurtigruta minutt for minutt” trakk millioner av nordmenn til TV-skjermene. Denne sommeren har NRK rørt konseptet et steg videre med sommerbåten MS Sjøkurs - også det har vært en suksess. Felles for alle programmene er at de gir oss en sjeldent mulighet til å studere variert og vakkert norsk natur og kulturlandskap, timer og dager i strekk. Kulturlandskapet er et resultat av bøndenes silt gjennom mange hundre år for å berge for til dyra, og mat på bordet.

Dessverre er det slik at mye av dette landskapet nå er i ferd med å gro igjen. Dette skjer over hele landet, også i Hedmark. Områdene gjor igjen fordinnende har sluttet å produsere mat der. Oftest fordi de ikke

før barna lærer å smøre sine egne brødskiver eller å knye skolissene. Lenge før dei har lært dette, kan dei allereie bøye ord og lage lange, kompliserte setninger. Et der ikkje fantastisk?

Det viktigaste kjenneteiknet på mennesket som art er kanskje språket. Språkvenna blir levert med «spakken»; det er bare å stimulere ein skal lære seg i løpet av livet. Det tek mange år

finne det lønnsomt. Siden årtusenskiftet har den norske bondestanden blitt redusert med 40 prosent. Vi har klart å opprettholde volumet og kvaliteten på norsk mat, men jordene våre er små og ligger spredt og vanskelig til. Dyrka mark, som ikke kan drives effektivt, brakklegges derfor raskt og gror igjen. Bare siden 2002 har dyrka mark tilsvarende 67 600 fotballbaner blitt brakklagt. Skal vi komme gjengroingen til livs må det fortsett være mulig å leve av landbruk i hele landet, uavhengig av gårdstørrelse, topografi og klima. Stortingsvalget er på trappene, og vi vet at ikke alle partiene ønsker seg et slikt landbruk. Venstre, FrP og Høyre vil satse på store gårdss bruk konsentrert rundt de mest fruktbare jordbruksområdene på Jæren, det sentrale Østlandet og rundt Trondheimsfjorden.

Hverdagen til bønder andre steder i landet vil bli vanskeligere, og mange kan komme til å gi opp. Husdyr på beite sørger i dag for utsilken til 60.000 norske hytter, og det er fortsatt slik at landbruket er den viktigste arbeidsplassen i mange norske bygdesamfunn. Ønsker byfoss å se rett inn i et myldret av skog og kratt fra hytteinduene, og at nabobygda er frøflyttet og blottet for liv?

som vaksen kanskje studerer språkfag i mange år og får vitenmål og gradar som teikn på høg utdanning og kompetanse, kan ein jo filosofere litt over alle desse barna i verda som meistrar både to og tre og fleire språk utan problem. Ein barn har vanlegvis tidleg ein språklig kompetanse som overgår det meste av andre ferdigheter ein skal lære seg i løpet av livet. Det tek mange år

barna lære språkt - I dette ligg det sjølv sagt også at barn kan lære fleire variantar av eitt språk, dersom dei får sjansen tildeig. Heldigvis tek den nye læreplanen i norsk mykje meir omsyn til dette enn tidlegare læreplanar, slik at vi også i framtida kan glede oss over språkleg mangfold.

Helse- og omsorgsplanen til Hamar kommune er lagt ut på høring. Vi ønsker at innbyggene i Hamar og kommunens samarbeidspartnerne sier sin mening om framtidens helse- og omsorgstjeneste. Komité for velferd har tydeliggjort politikken og de langsiktige grepene innen helse og omsorg fram til 2030 og de konkrete prioriteringene for de neste fire årene.

Vi må tenke nyt om hvordan vi innretter framtidens helse- og omsorgssektor. I følge NOU 2011:11 Innovasjon i omsorg skapes ikke omsorgsknisen av eldrebolegen, den skapes av forestillingen om at omsorg ikke kan gjøres annledes enn i dag.

Nasjonal politikk innenfor helse og omsorg, spesielt Samhandlingsreformen, legger viktige prinsipper for utvikling av tjenestene i Hamar kommune. Det samme gjør den nye helse- og omsorgstjenestestolen, folkehelseloven, sentrale stortingsmedlemmer som Morgendagens omsorg og regjeringens innovasjonsstrategi for kommunesektoren.

Utfordringer for framtida Det er flere utviklingsstrek som kan gjøre det vanskelig å opprettholde kvaliteten på helse- og omsorgstjenestene i framtida:

- Befolkningsutviklingen gir Hamar en todelt utfordring: 1) Vi står foran en aldring av befolkningen. 2) Vi har mål om flere innbyggere, og antall barn vil øke i Hamar. De nye innbyggene trenger også helse- og omsorgstjenester.

Det viktigaste kjenneteiknet på mennesket som art er kanskje språket. Språkvenna blir levert med «spakken»; det er bare å stimulere

ARKIVFOTO

ARKIVFOTO

ARKIVFOTO